

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

9. ožujka 2021. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Intelektualno vlasništvo – Autorsko i srodna prava u informacijskom društvu – Direktiva 2001/29/EZ – Članak 3. stavak 1. – Pojam ‚priopćavanje javnosti‘ – Uključivanje djela zaštićenog autorskim pravom postupkom *framinga* – Djelo kojem se na internetskoj stranici stjecatelja licencije može slobodno pristupiti uz odobrenje nositelja autorskog prava – Odredba ugovora o iskorištavanju kojom se od stjecatelja licencije zahtijeva da uvede učinkovite tehničke mjere protiv *framinga* – Dopuštenost – Temeljna prava – Članak 11. i članak 17. stavak 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima”

U predmetu C-392/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), odlukom od 25. travnja 2019., koju je Sud zaprimio 21. svibnja 2019., u postupku

VG Bild-Kunst

protiv

Stiftung Preußischer Kulturbesitz,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Ilešić (izvjestitelj), L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin i N. Wahl, predsjednici vijeća, T. von Danwitz, M. Safjan, D. Šváby, I. Jarukaitis i N. Jääskinen, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: M. Krausenböck, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 25. svibnja 2020.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za VG Bild-Kunst, C. Czychowski i V. Kraetzig, *Rechtsanwälte*,
- za Stiftung Preußischer Kulturbesitz, N. Rauer, *Rechtsanwalt*,
- za francusku vladu, A.-L. Desjonquères i A. Daniel, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, T. Scharf, V. Di Bucci i J. Samnadda, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 10. rujna 2020.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL 2001., L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između VG Bild-Kunsta, organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih prava u području vizualnih umjetnosti u Njemačkoj, i Stiftung Preußischer Kulturbesitz (u daljnjem tekstu: SPK), njemačke zaklade kulturne baštine, u pogledu odbijanja VG Bild-Kunsta da sa SPK-om sklopi ugovor o licenci za korištenje njegova kataloga djela ako u njega nije uvrštena odredba kojom se potonjeg, kao stjecatelja licenci, obvezuje da prilikom korištenja djela i predmeta zaštite obuhvaćenih tim ugovorom primjenjuje učinkovite tehničke mjere protiv *framinga* koji treće osobe primjenjuju na ta djela ili te predmete zaštite.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2001/29

- 3 Uvodne izjave 3., 4., 9., 10., 23. i 31. Direktive 2001/29 glase kako slijedi:
 - „(3) Predloženo usklađivanje pomoći će u provedbi četiriju sloboda unutarnjeg tržišta i povezano je s poštovanjem temeljnih načela prava, a osobito vlasništva, uključujući intelektualno vlasništvo i slobodu izražavanja i javni interes.
 - (4) Usklađeni pravni okvir autorskog prava i srodnih prava će, kroz povećanu pravnu sigurnost i omogućujući viši stupanj zaštite intelektualnog vlasništva, potaknuti znatno ulaganje u stvaralaštvo i inovativnost [...].
- [...]
- (9) Svako usklađivanje autorskog prava i srodnih prava mora se temeljiti na visokoj razini zaštite, budući da su takva prava ključna za intelektualno stvaralaštvo. Njihova zaštita pomaže u održavanju i razvoju kreativnosti u interesu autora, umjetnika izvođača, producenata, potrošača, kulture, industrije i javnosti u cjelini. Intelektualno vlasništvo je stoga priznato kao sastavni dio vlasništva.
- (10) Ako autori ili umjetnici izvođači namjeravaju nastaviti svoj kreativan i umjetnički rad, moraju dobiti odgovarajuću naknadu za korištenje svojega djela, kao što to moraju dobiti i producenti kako bi bili u mogućnosti financirati to djelo. Ulaganje potrebno za proizvodnju proizvoda kao što su fonogrami, filmovi ili multimedijalni proizvodi, i usluga kao što su usluge „na zahtjev“, značajno je. Odgovarajuća pravna zaštita prava intelektualnog vlasništva nužna je za jamčenje postojanja takve naknade i pruža mogućnost zadovoljavajućeg povrata tog ulaganja.

[...]

(23) Ovom Direktivom trebalo bi se dodatno uskladiti pravo autora na priopćavanje javnosti. To bi se pravo trebalo tumačiti u širem smislu tako kao da ono obuhvaća svako priopćavanje javnosti koja nije prisutna na mjestu na kojem se priopćavanje obavlja. To pravo trebalo bi obuhvaćati svaki takav prijenos ili reemitiranje djela za javnost putem žice ili bežičnim putem, uključujući radiodifuzijsko emitiranje. To pravo ne bi trebalo obuhvaćati nikakve druge radnje.

[...]

(31) Pravedna ravnoteža prava i interesa između različitih kategorija nositelja prava, kao i između različitih kategorija nositelja prava i korisnika predmeta zaštite mora biti osigurana. Postojeće iznimke i ograničenja prava, što su ih odredile države članice, moraju se ponovno procijeniti s obzirom na novo elektroničko okruženje. Postojeće razlike u iznimkama i ograničenjima određenih zabranjenih radnji imaju izravan negativan utjecaj na funkcioniranje unutarnjeg tržišta u području autorskog prava i srodnih prava. Takve bi razlike mogle postati i izraženije s obzirom na daljnji razvoj prekograničnog iskorištavanja djela i prekograničnih radnji. Kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, takve bi se iznimke i takva ograničenja trebala ujednačiti definirati. Stupanj njihova usklađivanja trebao bi se temeljiti na njihovom utjecaju na nesmetano funkcioniranje unutarnjeg tržišta.”

4 U skladu s člankom 3. te direktive, naslovljenim „Pravo priopćavanja autorskog djela javnosti i pravo stavljanja drugih predmeta zaštite na raspolaganje javnosti”:

„1. Države članice moraju predvidjeti autorima isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za svako priopćavanje njihovih djela javnosti, žicom ili bežičnim putem, uključujući stavljanje njihovih djela na raspolaganje javnosti tako da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu.

[...]

3. Prava iz stavaka 1. i 2. ne iscrpljuju se bilo kojom radnjom priopćavanja javnosti ili stavljanja na raspolaganje javnosti određenom ovim člankom.”

5 Članak 6. Direktive 2001/29, naslovljen „Obveze u pogledu tehničkih mjera”, u stavcima 1. i 3. određuje:

„1. Države članice moraju predvidjeti odgovarajuću pravnu zaštitu protiv izbjegavanja učinkovitih tehničkih mjera, koje određena osoba obavlja znajući to ili imajući osnova to znati.

[...]

3. Za potrebe ove Direktive, izraz ‚tehničke mjere’ znači svaka tehnologija, uređaj ili sastavni dio napravljen da u uobičajenom djelovanju sprečava ili ograničava radnje, u odnosu na djela ili druge predmete zaštite, koje nisu odobrene od strane nositelja bilo kojeg autorskog prava ili srodnog prava kao što je propisano zakonom ili pravom *sui generis* propisanim poglavljem III. Direktive 96/9/EZ [Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka (SL 1996., L 77, str. 20.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 24., str. 36.)]. Tehničke se mjere smatraju ‚učinkovitim’, kad nositelji prava korištenje zaštićenog djela ili drugog predmeta zaštite ograničavaju putem primjene kontrole pristupa ili zaštitnog postupka, kao što je enkripcija, premetanje ili druga preinaka djela ili drugog predmeta zaštite, ili putem nadzora umnožavanja, kojima se postiže cilj zaštite.”

Direktiva 2014/26/EU

- 6 U skladu s člankom 16. stavcima 1. i 2. Direktive 2014/26/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o kolektivnom ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava te izdavanju odobrenja za više državnih područja za prava na internetsko korištenje glazbenih djela na unutarnjem tržištu (SL 2014., L 84, str. 72.):

„1. Države članice osiguravaju da organizacije za kolektivno ostvarivanje prava i korisnici vode pregovore u vezi s izdavanjem odobrenja u dobroj vjeri. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava i korisnici jedni drugima daju sve potrebne informacije.

2. Uvjeti izdavanja odobrenja temelje se na objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima. Kada izdaju odobrenja za prava, organizacije za kolektivno ostvarivanje prava nisu dužne koristiti uvjete izdavanja odobrenja dogovorene s korisnikom kao presedan za druge vrste internetskih usluga ako korisnik pruža novu vrstu internetske usluge koja je javnosti u Uniji dostupna manje od tri godine.

Nositelji prava dobivaju primjerenu naknadu za korištenje pravima. Tarife za ekskluzivna prava i prava na naknadu moraju biti razumne, između ostalog, u odnosu na ekonomsku vrijednost uporabe prava u trgovini imajući u vidu vrstu i raspon uporabe djela i drugog sadržaja, kao i ekonomsku vrijednost usluge pružene od strane organizacije za kolektivno ostvarivanje prava. Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava obavještavaju dotičnog korisnika o kriterijima korištenima za određivanje tih iznosa.”

Njemačko pravo

- 7 Na temelju članka 19a. Gesetza über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Zakon o autorskom i srodnim pravima), stavljanje na raspolaganje javnosti djela zaštićenih autorskim pravom uvjetovano je odobrenjem nositelja prava.
- 8 U skladu s člankom 34. stavkom 1. prvom rečenicom Gesetza über die Wahrnehmung von Urheberrechten und verwandten Schutzrechten durch Verwertungsgesellschaften (Zakon o ostvarivanju autorskih i srodnih prava organizacija za kolektivno ostvarivanje prava; u daljnjem tekstu: VGG), organizacije za kolektivno ostvarivanje prava dužne su svakoj osobi koja to zatraži pod razumnim uvjetima izdati odobrenje za korištenje prava čije im je ostvarivanje povjereno.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 9 SPK upravlja Deutsche Digitale Bibliothekom (u daljnjem tekstu: DDB), digitalnom knjižnicom posvećenom kulturi i znanju koja povezuje njemačke kulturne i znanstvene institucije.
- 10 Internetska stranica DDB-a sadržava poveznice na digitalizirane sadržaje koji su pohranjeni na internetskim portalima uključenih institucija. Međutim, sam DDB, kao „digitalni izlog”, prema samo minijature (*thumbnails*), odnosno verzije slika čija je veličina smanjena u odnosu na veličinu izvornog predmeta. Kad korisnik pritisne neku od tih minijatura, preusmjerava ga se na stranicu o dotičnom predmetu na internetskoj stranici DDB-a, koja sadržava uvećanu verziju predmetne minijature, u rezoluciji 440 x 330 piksela. Pritiskom na tu uvećanu minijaturu ili upotrebom funkcije povećala u skočnom se prozorčiću (*lightbox*) prikazuje još uvećanija verzija navedene minijature maksimalne rezolucije 800 x 600 piksela. Osim toga, gumb „Prikaži predmet na izvornoj stranici” sadržava izravnu poveznicu na internetsku stranicu institucije koja pruža dotični predmet, odnosno bilo na njezinu početnu stranicu bilo na stranicu tog predmeta.

- 11 VG Bild-Kunst uvjetuje sklapanje sa SPK-om ugovora o licenci za korištenje njegova kataloga djela u obliku minijatura uvrštavanjem odredbe u skladu s kojom se stjecatelj licence obvezuje da će prilikom korištenja djela i predmeta zaštite obuhvaćenih tim ugovorom primjenjivati učinkovite tehničke mjere protiv *framinga* koji treće osobe primjenjuju na minijature tih djela ili tih predmeta zaštite koji se prikazuju na internetskoj stranici DDB-a.
- 12 Budući da je smatrao da takva ugovorna odredba nije razumna s gledišta propisa koji se primjenjuju u području autorskog prava, SPK je Landgerichtu Berlin (Zemaljski sud u Berlinu) podnio tužbu kojom je zahtijevao utvrđenje toga da je VG Bild-Kunst dužan predmetnu licenciju izdati SPK-u, pri čemu ona ne treba biti uvjetovana primjenom tih tehničkih mjera.
- 13 Landgericht Berlin (Zemaljski sud u Berlinu) odbio je tu tužbu. Njegovu je presudu ukinuo Kammergericht Berlin (Visoki zemaljski sud u Berlinu) na temelju SPK-ove žalbe. Svojom revizijom VG Bild-Kunst zahtijeva odbijanje tužbe SPK-a.
- 14 Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) pojašnjava, s jedne strane, da su, u skladu s prvom rečenicom članka 34. stavka 1. VGG-a, s kojim se prenosi članak 16. Direktive 2014/26, organizacije za kolektivno ostvarivanje prava dužne svakoj osobi koja to zatraži pod razumnim uvjetima izdati odobrenje za korištenje prava čije im je ostvarivanje povjereno.
- 15 S druge strane, u skladu sa sudskom praksom ustaljenom tijekom razdoblja u kojem se primjenjivalo nacionalno zakonodavstvo ukinuto VGG-om, a koja, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, nije u potpunosti nerelevantna, priznaje se da organizacije za kolektivno ostvarivanje prava iznimno mogu odstupiti od svoje obveze i odbiti izdati licenciju za korištenje prava čije im je ostvarivanje povjereno, pod uvjetom da to odbijanje ne predstavlja zlouporabu monopola i uz pridržaj mogućnosti osporavanja zahtjeva za licenciju prevladavajućim legitimnim interesima. U tom pogledu, kako bi se utvrdilo postojanje objektivno opravdane iznimke, valja odvagovati interese zainteresiranih stranaka uzimajući u obzir svrhu zakona i cilj na kojem se temelji ta načelna obveza organizacija za kolektivno ostvarivanje prava.
- 16 Uspjeh revizije ovisi o pitanju predstavlja li, suprotno onomu što je presudio žalbeni sud, uključivanje *framingom* autorskog djela, koje je uz pristanak nositelja prava, u predmetnom slučaju VG Bild-Kunsta, dostupno na internetskoj stranici poput internetske stranice DDB-a, na internetsku stranicu treće osobe priopćavanje djela javnosti u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 ako ono zaobilazi mjere zaštite od *framinga* koje je nositelj prava poduzeo ili naložio stjecatelju licence. Ako je tomu tako, prava članova VG Bild-Kunsta mogla bi biti povrijeđena i on bi mogao valjano uvjetovati dodjelu licence SPK-u time da se potonji u ugovoru o licenci obveže primjenjivati takve mjere zaštite.
- 17 Sud koji je uputio zahtjev smatra da, ako su minijature *framingom* uključene na stranicu treće osobe zaobilazanjem tehničkih mjera zaštite koje je poduzeo ili naložio nositelj prava, takvo uključivanje predstavlja priopćavanje novoj javnosti. Da tomu nije tako, pravo priopćavanja djela javnosti na internetu bilo bi, suprotno članku 3. stavku 3. Direktive 2001/29, *de facto* iscrpljeno čim je to djelo stavljeno na slobodno raspolaganje svim korisnicima interneta na internetskoj stranici uz odobrenje nositelja prava, a da pritom taj nositelj ne može zadržati nadzor nad ekonomskim iskorištavanjem svojega djela ni osigurati odgovarajući udio u njegovoj uporabi u ekonomske svrhe.
- 18 Budući da je ipak dvojio o odgovoru koji treba dati na to pitanje, s obzirom na sudsku praksu Suda o praksi *framinga* (rješenje od 21. listopada 2014., BestWater International, C-348/13, neobjavljeno, EU:C:2014:2315) i slobodi izražavanja i informiranja zajamčenoj člankom 11. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) u digitalnom kontekstu (presuda od 8. rujna 2016., GS

Media, C-160/15, EU:C:2016:644, t. 45.), iz koje proizlazi da hiperpoveznice doprinose dobrom funkcioniranju interneta kao i razmjeni mišljenja i informacija, Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Predstavlja li uključivanje *framingom* autorskog djela, koje je uz pristanak nositelja prava dostupno na internetskoj stranici kojoj se slobodno može pristupiti, na internetsku stranicu treće osobe priopćavanje autorskog djela javnosti u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 ako do tog uključivanja dolazi kao posljedica zaobilaženja zaštitnih mjera protiv *framinga* koje je poduzeo ili naložio nositelj prava?”

O prethodnom pitanju

- 19 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 tumačiti na način da priopćavanje javnosti u smislu te odredbe predstavlja činjenica da se na internetsku stranicu treće osobe tehnikom *framinga* uključuju djela zaštićena autorskim pravom koja su uz odobrenje nositelja autorskog prava stavljena na raspolaganje javnosti na drugoj internetskoj stranici i kojima se može slobodno pristupiti ako to uključivanje zaobilazi mjere zaštite od *framinga* koje je poduzeo ili naložio taj nositelj.
- 20 S tim u vezi valja podsjetiti na to da su, u skladu s člankom 3. stavkom 1. Direktive 2001/29, države članice dužne osigurati da autori imaju isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za svako priopćavanje njihovih djela javnosti, žicom ili bežičnim putem, uključujući stavljanje njihovih djela na raspolaganje javnosti tako da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu.
- 21 Na temelju te odredbe autori imaju pravo koje je preventivne naravi i koje im omogućuje da stanu između eventualnih korisnika svojih djela i radnji priopćavanja javnosti koje bi ti korisnici mogli namjeravati izvršiti, a sve kako bi ga mogli zabraniti (vidjeti u tom smislu presudu od 7. kolovoza 2018., Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, t. 29. i navedenu sudsku praksu).
- 22 U ovom slučaju najprije valja primijetiti da se, kao što proizlazi iz točke 10. ove presude, glavni predmet poglavito odnosi na digitalno reproduciranje u obliku minijatura zaštićenih djela čija je veličina usto smanjena u odnosu na izvornik.
- 23 S jedne strane valja istaknuti da, kao što je izložio sud koji je uputio zahtjev, među strankama u glavnom postupku nije sporno da SPK-ovo planirano objavljivanje minijatura koje je on pohranio i koje potječu iz djela zaštićenih autorskim pravom koje pripadaju katalogu VG Bild-Kunsta predstavlja radnju priopćavanja javnosti u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 te je za njega stoga potrebno odobrenje nositelja prava.
- 24 Međutim, budući da SPK odbija primijeniti mjere namijenjene sprečavanju *framinga* tih minijatura na internetskim stranicama trećih osoba, valja utvrditi treba li sam takav *framing* smatrati priopćavanjem javnosti u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29, što bi, ako treba, omogućilo VG Bild-Kunstu, kao organizaciji za kolektivno ostvarivanje autorskih prava, da SPK-u naloži primjenu tih mjera.
- 25 S druge strane, kao što je istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 120. svojega mišljenja, promjena veličine predmetnih djela ne igra ulogu u ocjeni postojanja radnje priopćavanja javnosti dokle god su izvorni elementi djela zamjetni, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri u glavnom postupku.
- 26 Kao što je Sud već presudio, pojam „priopćavanje javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 treba, kao što je to istaknuto u uvodnoj izjavi 23. te direktive, tumačiti široko, na način da obuhvaća svako priopćavanje javnosti koja nije prisutna na mjestu na kojem se priopćavanje obavlja i,

stoga, svaki takav prijenos ili reemitiranje djela za javnost putem žice ili bežičnim putem, uključujući radiodifuzijsko emitiranje (presuda od 19. prosinca 2019., *Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, t. 49. i navedena sudska praksa).

- 27 Naime, iz uvodnih izjava 4., 9. i 10. navedene direktive proizlazi da je njezin glavni cilj uspostaviti višu razinu zaštite autora, omogućavajući im dobivanje odgovarajuće naknade za korištenje svojih djela, osobito prigodom priopćavanja javnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 7. kolovoza 2018., *Renckhoff*, C-161/17, EU:C:2018:634, t. 18. i navedenu sudsku praksu).
- 28 Usto, iz članka 3. stavka 3. navedene direktive proizlazi da odobrenje uključenja zaštićenih djela u priopćavanje javnosti ne iscrpljuje pravo ovlaštenja ili zabrane drugih priopćavanja javnosti tih djela (presuda od 7. ožujka 2013., *ITV Broadcasting i dr.*, C-607/11, EU:C:2013:147, t. 23.).
- 29 Kao što je Sud opetovano presudio, pojam „priopćavanje javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 ujedinjuje dva kumulativna elementa, točnije radnju priopćavanja nekog djela i priopćavanje tog djela javnosti (presude od 2. travnja 2020., *Stim i SAMI*, C-753/18, EU:C:2020:268, t. 30. i navedena sudska praksa i od 28. listopada 2020., *BY (Fotografski dokaz)*, C-637/19, EU:C:2020:863, t. 22. i navedena sudska praksa).
- 30 Kao prvo, svaka radnja kojom korisnik, potpuno svjestan posljedica svojega postupanja, daje pristup zaštićenim djelima može predstavljati radnju priopćavanja za potrebe članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 (vidjeti u tom smislu presude od 2. travnja 2020., *Stim i SAMI*, C-753/18, EU:C:2020:268, t. 32. i navedenu sudsku praksu i do 28. listopada 2020., *BY (Fotografski dokaz)*, C-637/19, EU:C:2020:863, t. 23. i navedenu sudsku praksu).
- 31 Kao drugo, kako bi bila obuhvaćena pojmom „priopćavanje javnosti”, u smislu te odredbe, zaštićena djela moraju se stvarno priopćiti nekoj javnosti, pri čemu se navedeno priopćavanje odnosi na neodređen broj mogućih adresata (presuda od 19. prosinca 2019., *Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, t. 66. i navedena sudska praksa) te podrazumijeva znatan broj osoba (presuda od 29. studenoga 2017., *VCAST*, C-265/16, EU:C:2017:913, t. 45. i navedena sudska praksa).
- 32 Mogućnost kvalificiranja radnje kao „priopćavanja javnosti” zaštićenog djela podrazumijeva njegovo priopćavanje na poseban tehnološki način, koji se razlikuje od dotad korištenog načina, ili, ako to nije posrijedi, priopćavanje „novoj javnosti”, odnosno javnosti koju nisu uzeli u obzir nositelji autorskog prava kad su odobrili prvotno priopćavanje (presuda od 19. prosinca 2019., *Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, t. 70. i navedena sudska praksa).
- 33 Sud je također naglasio da, kad je riječ o pojmu „priopćavanje javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29, on podrazumijeva pojedinačnu ocjenu (presuda od 14. lipnja 2017., *Stichting Brein*, C-610/15, EU:C:2017:456, t. 23. i navedena sudska praksa).
- 34 Za potrebe takve ocjene treba imati u vidu više međusobno dopunjujućih kriterija koji nisu samostalni ni nezavisni jedan od drugog. Budući da se ti kriteriji mogu naći u različitim konkretnim situacijama u vrlo različitom opsegu, valja ih primijeniti i pojedinačno i u njihovoj međusobnoj interakciji (vidjeti u tom smislu presudu od 2. travnja 2020., *Stim i SAMI*, C-753/18, EU:C:2020:268, t. 31. i navedenu sudsku praksu).
- 35 Osobito, iz sudske prakse Suda proizlazi, s jedne strane, da tehnika *framinga* – koja se sastoji u podjeli internetske stranice na više okvira i prikazu, u jednome od njih aktivnom poveznicom ili uključenom internetskom poveznicom (*inline linking*), elementa koji potječe s druge stranice radi skrivanja korisnicima te stranice izvornog okruženja kojem pripada taj element – predstavlja radnju priopćavanja javnosti u smislu sudske prakse navedene u točkama 30. i 31. ove presude u mjeri u

kojoj je učinak te tehnike stavljanje prikazanog elementa na raspolaganje svim potencijalnim korisnicima te internetske stranice (vidjeti u tom smislu presudu od 13. veljače 2014., Svensson i dr., C-466/12, EU:C:2014:76, t. 20., 22. i 23.).

- 36 S druge strane, iz sudske prakse Suda proizlazi da, s obzirom na to da tehnika *framinga* upotrebljava isti tehnički način kao što je onaj već upotrijebljen za priopćavanje zaštićenog djela javnosti na izvornoj internetskoj stranici, odnosno internetu, to priopćavanje ne ispunjava uvjet nove javnosti te, s obzirom na to da navedeno priopćavanje nije obuhvaćeno priopćavanjem „javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29, za takvo priopćavanje nije potrebno odobrenje nositelja autorskog prava (vidjeti u tom smislu presudu od 13. veljače 2014., Svensson i dr., C-466/12, EU:C:2014:76, t. 24. do 30.).
- 37 Međutim, valja primijetiti da se ta sudska praksa oslanja na činjenično utvrđenje da pristup predmetnim djelima na izvornoj internetskoj stranici nije bio ni na koji način ograničen (presuda od 13. veljače 2014., Svensson i dr., C-466/12, EU:C:2014:76, t. 26. i rješenje od 21. listopada 2014., BestWater International, C-348/13, neobjavljeno, EU:C:2014:2315, t. 16. i 18.). Budući da nije bilo takvih mjera, Sud je stoga smatrao da je nositelj prava, time što svoje djelo slobodno stavlja na raspolaganje javnosti ili odobrava takvo stavljanje na raspolaganje, od početka sve korisnike interneta poimao kao javnost te je stoga pristao na to da treće osobe same obavljaju radnje priopćavanja tog djela.
- 38 Dakle, u situaciji u kojoj autor prethodno izrijekom i bezuvjetno odobri objavu svojih članaka na internetskoj stranici novinskog izdavača, a da pritom nije upotrijebio tehničke mjere koje ograničavaju pristup tim djelima na drugim internetskim stranicama, može se, u biti, smatrati da je taj autor odobrio priopćavanje navedenih djela svim internetskim korisnicima (presuda od 16. studenoga 2016., Soulier i Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, t. 36. i navedena sudska praksa).
- 39 Suprotno tomu, u skladu sa zahtjevom pojedinačne ocjene pojma „priopćavanje javnosti”, navedene u točkama 33. i 34. ove presude, utvrđenje Suda u točki 37. navedene presude ne može se primijeniti ako je nositelj prava od početka poduzeo ili naložio mjere ograničenja u pogledu objavljivanja svojega djela.
- 40 Nasuprot tomu, u slučaju kada poveznica na koju je moguće kliknuti dopušta korisnicima stranice gdje se nalazi ta poveznica zaobilazanje mjera ograničenja koje je postavila stranica gdje se nalazi zaštićeno djelo da bi se pristup javnosti ograničio samo na pretplatnike te kada, također, predstavlja intervenciju bez koje se navedeni korisnici ne bi mogli koristiti prenesenim djelima, valja sve te korisnike promatrati zajedno kao novu javnost koju nisu uzeli u obzir nositelji autorskog prava kad su dali ovlaštenje za prvotnu komunikaciju, u smislu da je ovlaštenje nositelja potrebno za takvo priopćavanje javnosti. Takav je slučaj, posebice, kada djelo nije više na raspolaganju javnosti na stranici na kojoj je prvotno priopćeno ili kada se još uvijek nalazi na navedenoj stranici ali je dostupno samo za ograničenu javnost, odnosno kada je dostupno na drugoj internetskoj stranici bez ovlaštenja nositelja autorskog prava (presuda od 13. veljače 2014., Svensson i dr., C-466/12, EU:C:2014:76, točka 31.).
- 41 U glavnom predmetu riječ je upravo o situaciji u kojoj nositelj autorskog prava nastoji uvjetovati dodjelu licencije primjeni mjera ograničenja *framinga* ograničenjem pristupa svojim djelima s internetskih stranica koje nisu one njegovih stjecatelja licencija. U takvim okolnostima, ne može se smatrati da je taj nositelj pristao na to da treće osobe mogu slobodno priopćavati njegova djela javnosti.
- 42 Stoga, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 38. ove presude, time što je poduzeo ili naložio svojim stjecateljima licencije upotrebu tehničkih mjera koje ograničavaju pristup njegovim djelima s internetskih stranica različitih od onih na kojima je odobrio priopćavanje javnosti tih djela,

smatra se da je nositelj autorskog prava izrazio svoju volju stavljanja pridržaja svojem odobrenju za priopćavanje tih djela javnosti na internetu radi ograničenja javnosti navedenih djela samo na korisnike određene internetske stranice.

- 43 Slijedom toga, ako je nositelj autorskog prava poduzeo ili naložio svojim stjecateljima licencije upotrebu mjera ograničenja *framinga* tako da se ograniči pristup njegovim djelima s internetskih stranica različitih od onih njegovih stjecatelja licencije, prvotno stavljanje na raspolaganje na izvornoj internetskoj stranici i sekundarno stavljanje na raspolaganje tehnikom *framinga* čine različita priopćavanja javnosti, pri čemu je stoga za svako od njih potrebno odobrenje dotičnih nositelja prava (vidjeti po analogiji presudu od 29. studenoga 2017., VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, t. 49.).
- 44 Stoga se ni iz presude od 13. veljače 2014., Svensson i dr., (C-466/12, EU:C:2014:76) ni iz rješenja od 21. listopada 2014., BestWater International (C-348/13, neobjavljeno, EU:C:2014:2315) ne može zaključiti da postavljanje hiperpoveznica na internetsku stranicu koje upućuju na zaštićena djela koja su učinjena slobodno dostupnim na drugoj internetskoj stranici, ali bez odobrenja nositelja autorskog prava na tim djelima nije „priopćavanje javnosti”, u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29. Suprotno tomu, tim se odlukama potvrđuje važnost takvog odobrenja s obzirom na tu odredbu, jer je njome upravo propisano da nositelj autorskog prava mora dati ovlaštenje za svaku radnju priopćavanja djela javnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 8. rujna 2016., GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, t. 43.).
- 45 Ista utvrđenja nameću se kada treća osoba javnosti priopći zaštićena djela kojima se može slobodno pristupiti na određenim internetskim stranicama nositelja autorskog prava, iako je taj nositelj poduzeo ili naložio svojim stjecateljima licencije da upotrebljavaju tehničke mjere koje ograničavaju pristup njegovim djelima s drugih internetskih stranica tehnikom *framinga* kako bi javnost koja ima pristup njegovim djelima ograničio samo na korisnike izvorne internetske stranice.
- 46 Valja pojasniti da se, radi osiguranja pravne sigurnosti i dobrog funkcioniranja interneta, nositelju autorskog prava ne može dopustiti da ograniči svoj pristanak na ikoji drugi način osim učinkovitim tehničkim mjerama u smislu članka 6. stavaka 1. i 3. Direktive 2001/29 (vidjeti u tom potonjem smislu presudu od 23. siječnja 2014., Nintendo i dr., C-355/12, EU:C:2014:25, t. 24., 25. i 27.). Naime, u slučaju nepostojanja takvih mjera, moglo bi biti teško, osobito pojedincima, provjeriti je li se taj nositelj namjeravao protiviti *framingu* svojih djela. Takva provjera bit će još teža ako su ta djela podlicencirana (vidjeti po analogiji presudu od 8. rujna 2016., GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, t. 46.).
- 47 Osim toga, u takvim okolnostima, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 73. i 84. svojega mišljenja, javnost koju je nositelj autorskog prava uzeo u obzir prilikom davanja ovlaštenja za priopćavanje svojeg djela na internetskoj stranici na kojoj je ono prvotno objavljeno sačinjavaju isključivo korisnici spomenute internetske stranice, a ne korisnici internetske stranice na koju je to djelo naknadno stavljeno bez odobrenja njegova nositelja ili drugi korisnici interneta (vidjeti po analogiji presudu od 7. kolovoza 2018., Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, t. 35.).
- 48 S obzirom na te elemente, valja smatrati da, u tim okolnostima, uključenje tehnikom *framinga* na internetsku stranicu treće osobe djela zaštićenog autorskim pravom i njegovo stavljanje na raspolaganje javnosti na drugoj internetskoj stranici uz odobrenje nositelja autorskog prava, kojem se može slobodno pristupiti, valja kvalificirati kao „stavljanje na raspolaganje tog djela novoj javnosti”.
- 49 Točno je da se ne može zanemariti da hiperpoveznice, bilo da se upotrebljavaju u okviru tehnike *framinga* ili ne, doprinose dobrom funkcioniranju interneta, koji je od posebne važnosti za slobodu izražavanja i informiranja, zajamčenu člankom 11. Povelje, te razmjeni mišljenja i informacija na toj mreži, za koju je karakteristična dostupnost goleme količine informacija (presuda od 29. srpnja 2019., Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, t. 81. i navedena sudska praksa).

- 50 Međutim, pristup u skladu s kojim se pretpostavlja da je nositelj autorskog prava, čak i ako je poduzeo mjere zaštite od *framinga* svojih djela, pristao na svaku radnju priopćavanja javnosti od strane treće osobe navedenih djela svim korisnicima interneta u suprotnosti je s njegovim isključivim i neiscrpnim pravom odobrenja ili zabrane svakog priopćavanja javnosti svojih djela na temelju članka 3. stavaka 1. i 3. Direktive 2001/29.
- 51 Kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 100. i 101. svojega mišljenja, nositelj autorskog prava ne može morati odabrati između toga da tolerira da druge osobe neovlašteno koriste njegovo djelo ili da se odrekne njegova korištenja, ako je to slučaj, ugovorom o licenci.
- 52 Naime, smatrati da uključenje tehnikom *framinga* na internetsku stranicu treće osobe djela koje je prethodno priopćeno na drugoj internetskoj stranici uz odobrenje nositelja autorskog prava iako je taj nositelj poduzeo ili naložio mjere zaštite od tog *framinga* ne predstavlja stavljanje na raspolaganje tog djela novoj javnosti, značilo bi uspostavu pravila o iscrpljenju prava na priopćavanje (vidjeti po analogiji presudu od 7. kolovoza 2018., Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, t. 32. i 33.).
- 53 Osim što bi bilo protivno tekstu članka 3. stavka 3. Direktive 2001/29, to bi pravilo oduzelo nositelju autorskog prava mogućnost da zahtijeva odgovarajuću naknadu za korištenje svojeg djela o kojoj se govori u uvodnoj izjavi 10. te direktive, unatoč tomu što je, kako je to podsjetio Sud, specifičan cilj intelektualnog vlasništva osigurati, među ostalim, to da se zaštiti mogućnost da nositelji predmetnih prava gospodarski iskorištavaju stavljanje u promet odnosno stavljanje na raspolaganje zaštićenih djela izdavanjem licenci uz odgovarajuću naknadu za svako korištenje zaštićenim djelima (presuda od 7. kolovoza 2018., Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, t. 34. i navedena sudska praksa).
- 54 Dopuštanje takvog uključivanja tehnikom *framinga* bez mogućnosti da se nositelj autorskog prava može pozvati na prava iz članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29, povrijedilo bi pravednu ravnotežu, navedenu u uvodnim izjavama 3. i 31. te direktive, koju je potrebno zadržati u digitalnom okruženju između, s jedne strane, interesa nositelja autorskog i srodnih prava da se zaštite njihova prava intelektualnog vlasništva, zajamčena člankom 17. stavkom 2. Povelje i, s druge strane, zaštite interesa i temeljnih prava korisnika predmeta zaštite, osobito njihove slobode izražavanja i informiranja, zajamčene člankom 11. Povelje, kao i javnog interesa (vidjeti po analogiji presudu od 7. kolovoza 2018., Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, t. 41.).
- 55 S obzirom na prethodno navedeno, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 treba tumačiti na način da priopćavanje javnosti u smislu te odredbe predstavlja činjenica da se na internetsku stranicu treće osobe tehnikom *framinga* uključuju djela zaštićena autorskim pravom koja su uz odobrenje nositelja autorskog prava stavljena na raspolaganje javnosti na drugoj internetskoj stranici i kojima se može slobodno pristupiti ako to uključivanje zaobilazi mjere zaštite od *framinga* koje je poduzeo ili naložio taj nositelj.

Troškovi

- 56 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu treba tumačiti na način da priopćavanje javnosti u smislu te odredbe predstavlja činjenica da se na internetsku stranicu treće osobe tehnikom *framinga* uključuju djela zaštićena autorskim pravom

koja su uz odobrenje nositelja autorskog prava stavljena na raspolaganje javnosti na drugoj internetskoj stranici i kojima se može slobodno pristupiti ako to uključivanje zaobilazi mjere zaštite od *framinga* koje je poduzeo ili naložio taj nositelj.

Potpisi